

Hora est (KVS), Vera Veroft en Ann Petersen

Sneeuw (Guy Cassiers) – Foto Kris Kuypers

zen dood dan te wachten op de nucleaire ellende.

Coppens heeft gepoogd om een stuk te schrijven, waarbij de observatie van kleine mensen centraal staat. Dat lukt hem slechts in beperkte mate. Teveel passages zien er als "toneel" uit. De hele scène waarin de dochter, ondanks de gespannen internationale toestand, toch naar Australië vertrekt, komt volledig ongeloofwaardig over. De sentimentele scène, waarin opa en oma een laatste maal in een fotoalbum kijken, is te oppervlakkig om echt indruk te maken. Op die manier is er te weinig spanning, want de achtergrond – de oorlog – blijft een vreemd abstract iets, dat nauwelijks zichtbaar de gedragingen bepaalt. Telkens wanneer er langs de radio nieuwe berichten van onheil komen, is het alsof de toeschouwer aan de externe gebeurtenissen moet herinnerd worden.

In het begin van het seizoen creëerde het Théâtre de la Salamandre een nieuw stuk van Tilly (bekend van *Charcuterie Fine*): *Les trompettes de la Mort*. Ook hier keek men naar het leven van een heel gewone vrouw. Maar elk gebaar raakte de toeschouwer omdat het zo pijnlijk juist geobserveerd was. Daarbij droeg het steeds betekenis: het toonde een sociologische context, het verraadde een innerlijke spanning, het belichtte de machtsverhoudingen tussen de personages. Dat is het soort toneelstuk dat deze *Hora Est* had kunnen zijn, maar uit de vergelijking blijkt alleen hoe sterk het nog tekort schiet: het klinkt oubollig realistisch, daar waar Tilly constant de kracht van het hyperrealisme aantoonde.

De creatie onder de leiding van Marc Bober is verdienstelijk, maar niets meer. Men blijft op een theatrale manier mensen nadoen, en

slechts enkele scènes treffen een juiste toon (m.n. de knorrige scènes tussen Jef Burm en Ann Petersen). Het decor van Andrzej Wisniewski is zo ongelooflijk ouderwets, dat men alleen kan denken dat Bober zich over een werkloze Pool heeft ontfermd.

Ondanks alle feilen blijft dit toch een opvoering die men met een zeker plezier bekijkt, en de laatste scène is zo schokkend in al zijn eenvoud dat men misstilt zit te kijken naar de verschrikkelijke maar juiste oplossing van de grootvader. Gaat de KVS nu ook meemanifesteren te Florennes, vraagt men zich af?

Nog een laatste opmerking over de droeve theaterzeden van deze tijd: op zeker ogenblik zet de moeder koffie: "Ach die is lekker", merkt grootmoeder op. "Ah, maar het is Douwe Egberts", is de reactie. Natuurlijk staat er in het programma dat Douwe Egberts bedankt wordt voor de bereidwillige medewerking. Een zoveelste stuitend voorbeeld van de domme sponsoring-van-de-eerste-generatie. Er was een tijd dat in Vlaanderen – en bijzonder in de KVS – liberalisme gelijk stond met volksverheffing en cultuur: is dat nu echt allemaal verloren gegaan?

Johan Thielemans

HORA EST

Auteur: Paul Coppens; groep: KVS; regie: Marc Bober; dramaturgie: Marc Van Wesemael; decor: Andrzej Wisniewski; met Jef Burm, Ann Petersen, Vera Veroft, Sjarel Branckaerts, Mieke Bouve, Dirk Roofthoof.

Guy Cassiers Antwerpen Sneeuw

In Dé Ruimte te Antwerpen presenteerde Guy Cassiers zijn nieuwste spektakel *Sneeuw*. Het gaat om een collage van teksten, die uit de improvisaties met acteurs te voorschijn zijn gekomen, en die erg wankel samengehouden worden door een situatie, waarbij vier mensen in quarantaine zouden geplaatst zijn in een spoorwegwagon, ergens in een vreemd land (Rusland?). De teksten zijn mooi, en worden met zeer veel zuiverheid gezegd door Maria Natale. In de mond van André Simon krijgen ze een vreemde spanning, vaak teder en ontroerend, en soms ronduit komisch, omdat hij de Nederlandse taal niet voldoende beheerst. Bij Willy Thomas en Marc Lemmens hoort men vooral maniertjes, opgedaan bij Peyskens en Decorte. Beide acteurs staan hier op zijn "marginaals" te cabotineren.

Het spektakel werkt nauwelijks, omdat het geheel niet uitstijgt boven een lange, wat ijle acteer oefening. De teksten, hoe mooi ook, gaan het ene oor in, het andere uit. Het spektakel begint in grote ernst, maar in het tweede deel weet niemand nog waarover het gaat, zodat men in een komisch nummer buitelt. Stuurloosheid is er het gevolg van. Spijtig, want Guy Cassiers heeft hier met veel zorg aan gewerkt: het decor is erg mooi en de belichting origineel (door talrijke spleten vallen er strepen licht binnen, die telkens een heel ander klimaat oproepen). Maar dat alles levert weinig meer op dan een staalkaart van effecten. Goed: zo zou

men met acteurs kunnen omgaan (en het gebruik van de met micro versterkte stem zorgt voor een wat lange demonstratie van hoe men teksten kan zeggen), zo zou men een scène kunnen gebruiken, zo zou men spanningen en stemmingen kunnen oproepen. Als eindwerk zou dat niet slecht zijn. Het moet wel wat van zijn modieusheid kwijt, en het moet wat minder pre-tentius. Maar het geeft te zien dat hier "beloftes" aan het werk zijn.

Het spektakel zit gevangen in een oude traditie van de avant-garde: gesloten, met liefde gemaakt, onduidelijk en steriel. Ik hoorde dat Cassiers er van droomt om Plato op scène te zetten. Het lijkt me niet direct de weg om tot opwindende resultaten te komen. Niet verder gewild invriezen in de marge. Laat de sneeuw smelten: het leven in het theater is elders. Cassiers heeft talent genoeg opdat we hem niet te lang in de barre gebieden van de zelfgekozen marge kunnen zien rondzwerven. Maar de lente moet hij zelf vinden. Er staan bibliotheken vol goede, relevante teksten te wachten.

Johan Thielemans

SNEEUW, DE TOEKOMST IS WIT; JE KAN ER OP KRASSEN ALS JE WILT

teksten van Maximov, Sylvia Plath, de Maupassant, Stevenson, Walser; regie en artistieke leiding: Guy Cassiers; acteurs: Marc Lemmens, Maria Natale, André Simon, Willy Thomas; assistentie: Mina Cassiers; realisatie decor en techniek: Dirk Van Reusel.

(*Sneeuw* speelt nog van 28 april tot 3 mei in De Brakke Grond, A'dam.)